

PROPUNERE DE POLITICĂ PUBLICĂ

Locuri de muncă prin stimularea antreprenoriatului feminin

**Instituția inițiatoare: Asociația Obștească
Agenția pentru Dezvoltare Regională „Habitat”**

Autori:
Svetlana Rusu,
Valeriu Rusu,
Alexandru Zubco

Elaborarea acestei politici publice a fost posibilă grație ajutorului generos al poporului american, oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID), în cadrul Programului AED Consolidarea Societății Civile în Moldova (MCSSP). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția USAID, Guvernului SUA sau AED.

Rezina 2011

CUPRINS

Sumar executiv	3
1. DESCRIEREA PROBLEMEI	4
1.1. Formularea problemei	4
1.2. Situația actuală	4
1.3. Politica publică actuală	5
1.4. Beneficiarii politicii publice propuse	5
2. OBIECTIVELE POLITICII	5
3. Opțiunile de soluționare a problemei și analiza IMPACTURILOR	5
4. Opțiunile recomandate	6
5. Sinteza procesului de consultare	7
5.1. Rezultatele consultării	7

„Abilitarea femeilor, egalitatea între femei și bărbați sunt premise pentru realizarea securității tuturor oamenilor în domeniul politic, social, economic, cultural și mediului inconjurător”.

*Platforma de Acțiuni de la Beijing,
Conferința a IV-a Mondială cu privire la Femei
Beijing, 4 – 15 septembrie 1995*

SUMAR EXECUTIV

Propunerea politicii publice date ține de implementarea unor **facilități privind încurajarea spiritului antreprenorial al femeilor**, care ar duce la **diminuarea șomajului feminin** și la crearea locurilor de muncă în spațiul rural.

Politica publică propusă va soluționa problemele **șomajului feminin sporit și lipsa locurilor de muncă în spațiul rural**. În procesul definirii problemei au fost organizate: o cafenea publică, 10 adunări informaționale, efectuat un sondaj de opinie pe un eșantion de 1200 persoane în localități de pe ambele maluri ale râului Nistrului pe segmentul Japca – Lalova și anume: satele Jabca, Bursuc, Vadul Rașcov, Salcia, Stroești, Beloci, Molochișul Mare, Saharna, Țâpova, Lalova și or. Rezina. În cadrul sondajului au fost intervievați reprezentanți a mai multor categorii sociale: tineri șomeri; angajați în sfera bugetară: primăriile localităților, gimnaziile și liceele; fermieri, proprietari ai unor afaceri mici: magazine și baruri; potențiali antreprenori din rândul femeilor și tinerilor.

În cele din urmă, au fost identificate un șir de cauze principale, care influențează negativ calitatea vieții din spațiul rural. Cauzele date sunt reflectate în capitolul 5 "Sinteza procesului de consultare".

De ce politica publică dată vizează femeile? Pentru că **femeile vor fi motorul cel mai puternic în reluarea creșterii economice mondiale**. Numeroși specialiști atrag atenția¹, că viitoarea mare putere nu va fi China sau India, ci o vor reprezenta femeile. Un studiu al Bancii Mondiale², la care au participat cca 12 000 femei din 22 de țări a arătat, că **"femeile vor fi motorul cel mai puternic în reluarea creșterii economice mondiale"**.

De ce femeile?

- Pentru că **femeile au fost mai puțin afectate de criză, decât bărbații**. Atât în UE, cât și în SUA rata șomajului în rândul femeilor este mai mică decât cea în rândul bărbaților. Sectoarele construcțiilor și ale industriei sunt dominate de forța de muncă masculină, iar aceste sectoare au fost cele mai afectate de criză.
- Pentru că **veniturile lor vor crește cu 5 trilioane de dolari în următorii cinci ani** (sursa *Boston Consulting Group*).
- Pentru că **reprezintă o piață cu creștere economică și industrială rapidă**, cu un potențial ridicat de educație, ambiție, ingeniozitate.
- Pentru că **femeile consumă mai puțini carburanți, mai puțin alcool și economisesc mai mult**.
- Pentru că **statutul de întreprinzător al femeilor are triple consecințe benefice**: Creșterea veniturilor personale și reducerea gradului de sărăcie.
- Pentru că **orice investiție actuală în potențialul antreprenorial al femeilor reprezintă o investiție în capitalul uman al generațiilor urmatoare** (efect de multiplicare).
- Pentru că **femeile au un comportament mai înclinat spre responsabilitatea socială**.
- Pentru că **femeile antreprenoare pot genera creșterea flexibilității pe piața muncii, prin acordarea locurilor de muncă part-time și cu program flexibil**.
- Pentru că ele **pot dezvolta un model feminin de întreprindere, bazat pe riscuri moderate, prudență și colaborare, care ia în considerare și valorile sociale, paralel cu obținerea profitului**.
- Pentru că fiind **cei mai mari consumatori de pe piață, creșterea încrederii în deschiderea unei afaceri alimentează creșterea încrederii în relansarea economiei**.

¹ <http://www.foxsmallbusinesscenter.com/strategy/2010/02/19/study-women-rock-small-business-owners/>

² <http://business.ro/content/view/full/87090/2/>; <http://siteresources.worldbank.org/GENDEREXT/Resources/appB.pdf>;
<http://www2.goldmansachs.com/citizenship/10000women/about/10000-women-fact-sheet.pdf>

1. DESCRIEREA PROBLEMEI

În condițiile economiei de piață modernă șomajul reprezintă principalul indicator al instabilității economice și al funcționalității pieței muncii. Caracterul derivat al pieței muncii plasează șomajul în dublă ipostază, pe de o parte este un fenomen firesc al economiei de piață, care asigură mediul concurențial, necesar pentru funcționarea normală a pieței muncii și pentru creșterea productivității muncii, pe de altă parte - eliminarea acestuia, prin diverse politici de ocupare, conduce, de regulă, la eforturi inutile. Prin urmare, opinăm că politica anti-șomaj ar trebui să se axeze nu atât pe excluderea definitivă a șomajului, cât, mai degrabă, pe „gestionarea” lui, adică prin menținerea unui nivel acceptabil al șomajului, pentru a asigura o creștere economică durabilă, un echilibru economic și social, precum și pentru a evita forme nedorite de șomaj, prin diverse măsuri de protecție socială a șomerilor. Șomajul din spațiul rural este influențat și de particularitățile demografice, economico-sociale și culturale, care determină evoluțiile sale negative asupra diferitor categorii sociale, în special asupra tinerilor și femeilor.

1.1. **Formularea problemei:** Șomaj feminin sporit și lipsa locurilor de muncă în spațiul rural.

1.2. **Situația actuală:**

Drepturile femeii au fost și rămân a fi o problemă actuală în materia complexă a drepturilor omului. Condițiile, în care se află femeia în societatea noastră, este destul de dificilă. Femeia este afectată de consecințele crizei economice, în grija sa avînd familia, educația copiilor, deseori fiind și întreținătorul familiei, nemaivorbind de problemele profesionale și angajarea în câmpul muncii. Participarea și afirmarea femeilor în activitățile publice, în organele de decizie și antreprenariat este foarte redusă.

Un indice important al nivelului de dezvoltare a societății contemporane este statutul femeii, rolul pe care-l ocupă ea în viața comunității. În Republica Moldova femeile constituie 51,9 la sută din populație³. Împreună cu bărbații ele participă în toate domeniile societății, manifestîndu-și capacitățile intelectuale și înaltul profesionalism, asigurînd cca 50 la sută din Produsul Intern Brut⁴.

Analizînd numărul afacerilor, inițiate și deținute de femei, comparativ cu numărul celor, inițiate și deținute de bărbați din 10 localități, în care a fost efectuat sondajul de opinie, ponderea bărbaților este de **87,5 la sută**, iar cota femeilor înreprinzătoare este de **12,5 la sută**.

Conform publicației “**Condițiile de creare și dezvoltare a întreprinderilor: analiză prin prisma de gen**”, editată de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, în anul 2009, la nivel național 72,5 la sută din întreprinzători sunt bărbați și doar 27,5 la sută sunt femei⁵.

Conform sondajului de opinie, efectuat de Agenția Națională a Forței de Muncă în anul 2008, 282,4 mii sau 71,6% din cele 394,5 mii persoane, declarat plecate peste hotare în căutarea unui loc de muncă, erau din mediul rural. Situația devine și mai alarmantă prin faptul, că din totalul acestor persoane majoritatea, cca 35,1 la sută, aveau vârsta cuprinsă între 15 – 24 de ani, din care femeile constituind peste 65 la sută. Considerăm, că aceasta poate fi una din cauzele depopulării localităților rurale din Republica Moldova.

Depopularea localităților rurale este determinată și de faptul, că majoritatea tinerilor, plecați la studii în localitățile urbane, refuză să revină după absolvire în satul de baștină, pentru a-și continua activitatea de muncă. Astfel, acestea sunt populate de maturii de peste 40 ani, copii în vârstă de până la 16 ani și persoane în etate.

Neattractivitatea localităților rurale este determinată de mai mulți factori. Unul din ei îl reprezintă spectrul îngust al ocupațiilor și meseriilor, solicitate în mediul rural. Prin urmare, o mare parte a tinerilor, care-și fac studiile în instituțiile de învățământ mediu de specialitate și învățământ superior din orașe, nu-și pot găsi un loc de muncă pe specialitatea sau meseria însușită. Revenind în sat, studiile lor s-ar transforma într-o investiție nejustificată în capitalul lor uman. O altă cauză este infrastructura socială degradată și subdezvoltată din mediul rural, care, inevitabil, determină calitatea vieții net inferioară a populației rurale, celei din mediul urban .

³ http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/populatia/Populatia_Republicii_Moldova_2010.pdf

⁴ <http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=263&id=2209>

⁵ <http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=350&id=2861>

1.3. **Politica publică actuală**

Deși Republica Moldova a aderat și a ratificat un șir de documente internaționale și europene prioritare în promovarea egalității genurilor și există un șir de documente naționale prioritare în promovarea egalității genurilor: Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (CEDAW), adoptată și deschisă spre semnare de Adunarea generală a Națiunilor Unite, prin Rezoluția 34/180 din 18 decembrie 1979, intrată în vigoare la 03.09.1981, conform dispozițiilor art. 27(1), ratificată de Parlamentul R. Moldova conform Hotărârii nr. 87-XII din 28.04.1994 și intrată în vigoare pentru R. Moldova din 31.07.1994; Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 111 din 25.06.1958, privind discriminarea în domeniul ocupării forței de muncă și exercitării profesiei, ratificată prin Legea nr. 593-XIII din 26.09.1995 pentru ratificarea unor convenții ale Organizației Internaționale a Muncii, în vigoare pentru Republica Moldova din 12.08.1997; Convenția OIM nr. 100 din 29.06.1951, privind egalitatea de remunerare a mâinii de lucru masculină și a mâinii de lucru feminină, pentru o muncă de valoare egală, adoptată la Geneva, ratificată prin Legea nr. 610-XIV din 01.10.1999.

Potrivit prevederilor legislației naționale, în RM orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecție împotriva șomajului. Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare (art.43, 47 Constituția RM)

Analiza situației ne permite să conchidem, că dreptul la muncă, la protecția împotriva șomajului, în special cel feminin, este deseori încălcat. Deși au fost implementate proiecte în domeniul dat, s-au adoptat un șir de hotărâri de Guvern, fenomenul șomajului este în continuă creștere. În cazurile în care angajații sunt concediați nelegitim, unii din ei, care apelează în instanțele judecătorești, se confruntă cu mari târăgănări în soluționarea litigiului. Angajatorii deseori recunosc acțiunea și încheie tranzacții de împăcare cu angajații. Pentru a nu se ajunge la asemenea situații, este bine venită introducerea „instituiției medierii conflictelor de muncă”.

Conform Departamentului de Administrare Judecătorească, din numărul total de cauze civile, intrate în instanțele judecătorești, cauze ale căror obiect constituie litigiu de muncă, în anul 2006 au fost 1508 cauze sau 2,60%, în 2007 - 1286 cauze sau 2,27% și în 2008 - 1106 sau 2,06%.

De asemenea considerăm, că măsurile garantate de Legea RM nr.102 din 13.03.2003, privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor, aflate în căutarea unui loc de muncă, sunt depășite și nu răspund necesităților de adaptare rapidă la schimbările de pe piața muncii și a celor structurale din economia Republicii Moldova. Criza economică mondială și procesele de privatizare și restructurare **nu pot motiva categoriile de șomeri din spațiul rural, în special femeile și tineretul să devină antreprenori și să creeze noi locuri de muncă.**

1.4. **Beneficiarii politicii publice propuse:**

- femei, cu vârsta cuprinsă între 18 și 45 ani, din localitățile rurale;
- populația tânără din spațiul rural;
- șomeri și alte categorii de persoane defavorizate din spațiul rural

2. **OBIECTIVELE POLITICII:**

- creșterea spiritului antreprenorial în rândul femeilor din zona rurală;
- încurajarea și susținerea femeilor din spațiul rural de a-și iniția și dezvolta mici afaceri, contribuind astfel la dezvoltarea social-economică a spațiului rural;
- introducerea facilităților, care ar menține populația tânără în mediul rural;
- diversificarea activităților de antreprenariat rural;
- creșterea nivelului educațional, a calificării profesionale și nivelului de trai a populației rurale;
- creșterea angajabilității și adaptabilității forței de muncă, în special a celei feminine, la necesitățile dezvoltării durabile a spațiului rural;
- creșterea calității vieții și reducerea gradului de sărăcie în spațiul rural;
- conservarea capitalului natural și antropoc, pentru dezvoltarea activităților de turism în spațiul rural.

3. **OPȚIUNILE de SOLUȚIONARE a PROBLEMEI și ANALIZA IMPACTELOR**

În literatura de specialitate pentru desemnarea politicilor publice, pentru măsurile de creștere a gradului de ocupare, de reducere a dimensiunilor și efectelor șomajului, aplicate de autorități, se utilizează sintagmele: **Politici de ocupare** sau **Politici de diminuare și combatere a șomajului**. Cele două tipuri

de politici pot fi considerate ca sinonime, pentru că o **politică de ocupare a forței de muncă** înseamnă implicit și o politică de combatere a șomajului, și invers. Reieșind din cele expuse, opinăm că noțiunea de **Politică de ocupare a forței de muncă** este mult mai relevantă.

În Republica Moldova, politicile de ocupare a forței de muncă conțin măsuri pasive și active:

A. Măsurile pasive ale politicilor de ocupare țin seama de faptul, că nivelul ocupării este determinat de condițiile generale din economie și pun accentul pe protecția șomerilor, prin intermediul alocării pentru integrare sau reintegrare profesională, ajutorului de șomaj.

B. Măsurile active ale politicilor de ocupare presupun un ansamblu de măsuri, metode, procedee și instrumente, cu ajutorul cărora se urmărește sporirea nivelului ocupării. Acest ansamblu favorizează accentuarea mobilității populației active, precum și crearea noilor locuri de muncă în bază investițiilor.

Pe lângă măsurile active și pasive de ocupare trebuie luate în considerație și **reglementările privind piața muncii, cum ar fi: salariul minim, legislația, locurile de muncă pe perioada determinată, concedierile, munca suplimentară**, etc. Chiar dacă prin aceste măsuri nu se influențează în mod direct nivelul ocupării, efectele lor condiționează succesul unei politici în domeniu, care trebuie privite ca un aacompaniment necesar al politicii ocupării.

Măsurile active prezintă un șir de avantaje prin faptul că ele urmăresc contracararea imperfecțiunilor pieței, inclusiv ineficiențele, asociate cu acordarea indemnizațiilor. Acestea îi ajută pe șomeri să găsească un loc de muncă prin intermediul consultațiilor și prin anunțarea locurilor de muncă disponibile, atribuții extinse Agenției Naționale de Ocupare a Forței de Muncă.

Deasemenea, ele contribuie la încurajarea mobilității forței de muncă, prin finanțarea pregătirii profesionale și a replasării. Aceste măsuri prezervă experiența de muncă a individului, oferindu-i o slujbă temporară, în perioada unei scăderi a activității, îmbunătățindu-i astfel șansa să revină la locul de muncă din momentul, în care apare relansarea.

Politicile active pot să prezinte o cale eficace de stopare a abuzurilor solicitanților de ajutoare, care dețin slujbe nedeclarate sau care nu caută asiduu locuri de muncă, încetând să le mai solicite, dacă plata este condiționată de încadrarea lor la un loc de muncă cu norma redusă de muncă sau de includerea într-o schemă de recalificare.

De aceea, **Politica propusă se bazează pe măsuri active și pe direcții concrete de acțiune.**

4. OPȚIUNI RECOMANDATE:

- Modificarea cadrului legal în vigoare în domeniul muncii, prin stimularea angajatorilor de a încadra forță de muncă feminină, proporțional cu cea a bărbaților, în funcție de nivelul competenței profesionale ale ambelor genuri și indiferent de cenzul de vîrstă;
- adoptarea unor facilități legale, în vederea stimulării și promovării inițiativelor individuale a femeilor;
- acordarea facilităților fiscale mamei singuratice sau femeilor, ce fac parte din pătura social vulnerabilă pentru afacerile dezvoltate;
- acordarea facilităților fiscale angajatorilor, spre exemplu: reducerea contribuției datorate bugetului asigurărilor sociale, dacă se semnează contracte individuale de muncă cu femeile șomere sau aflate în cautarea unui loc de muncă, pe care le mențin în activitate cel puțin 6 luni în agricultură sau 12 luni în afaceri non - agricole;
- stimularea creării noilor locuri de muncă în spațiul rural, prin acordarea creditelor în condiții avantajoase din bugetul asigurărilor pentru șomaj;
- stimularea femeilor șomere, să se angajeze înaintea expirării perioadei de șomaj;
- stimularea angajatorilor, care vor angaja tineri calificați pe o perioadă de peste 3 ani;
- acordarea facilităților, cum ar fi spații locative, spații gratuite pentru desfășurarea activităților de întreprinzător, tinerilor care doresc inițierea și dezvoltarea afacerilor la nivel local;
- acordarea indemnizațiilor unice de la bugetul de stat pentru construcția/ procurarea/ repararea caselor de locuit în localitățile rurale familiilor tinere;
- majorarea cuantumului indemnizației acordate tinerilor specialiști repartizați în instituțiile de învățămînt și medicale din localitățile rurale.
- stimularea de către BNM a băncilor comerciale prin oferirea creditelor avantajoase (cu dobînză redusă, termen de rambursare de la 10-25 ani) pentru femeile antreprenoare din spațiul rural;
- stimularea angajatorilor în organizarea cursurilor de recalificare / specializare a femeilor;
- elaborarea unor mecanisme eficiente de stimulare a patronilor, care angajează femei pe perioadă de lungă durată.
- stimularea agenților economici din spațiul rural, prin intermediul pârghiilor economico-financiare, în extinderea activităților economice, care crează noi locuri de muncă;

- încurajarea investitorilor prin acordarea facilităților, în vederea relansării, creșterii economice și creării noilor locuri de muncă în spațiul rural;
- creșterea investițiilor în capitalul uman, prin formare profesională la necesitățile pieței muncii și promovarea instruirii continue;
- dezvoltarea birourilor unice a serviciilor de consultanță on-line, în scopul sprijinirii și dezvoltării afacerilor din spațiul rural;
- sporirea ponderii cheltuielilor pentru formarea profesională a șomerilor, din totalul cheltuielilor Bugetului Fondului de șomaj cu până la 30 la sută;
- elaborarea și implementarea Planurilor Locale și Regionale pentru ocuparea forței de muncă feminine;
- elaborarea și implementarea Programului Național „**De la școală - la viață profesională, spre carieră**”, care ar cuprinde activități de informare, consiliere și orientare vocațională în școli, în scopul creșterii nivelului de conștientizare a absolvenților, privind oportunitățile și riscurile existente pe piața muncii;
- crearea programului de finanțare a inițiativelor și proiectelor de dezvoltare socio-economică a spațiului rural din Republica Moldova: “Fondul Național pentru Dezvoltare Rurală” (FNDR);
- acordarea suportului financiar din FNDR, ONG-ilor, care desfășoară cursuri de formare profesională, în sprijinul creșterii economice și dezvoltării spațiului rural;
- stimularea ONG-urilor și agenților economici, care întreprind acțiuni și implementează proiecte, ce țin de **dezvoltare rurală/regională, de** îmbunătățire a nivelului de trai și a accesului la servicii ale populației din mediul rural;
- introducerea noțiunii “**Instituția medierii conflictelor de muncă**” în legislația muncii a Republicii Moldova.

5. SINTEZA PROCESULUI de CONSULTARE

Campania de consultare, derulată în procesul definirii problemei, a inclus următoarele metode: o cafenea publică, 10 adunări informaționale, un sondaj de opinie pe un eșantion de 1200 persoane, efectuat în localități de pe ambele maluri ale râului Nistrului pe segmentul Japca – Lalova și anume satele: Jabca, Bursuc, Vadul Rașcov, Salcia, Stroești, Beloci, Molochișul Mare, Saharna, Țâpova, Lalova și or. Rezina. În cadrul sondajului au fost intervievați reprezentanți a mai multor categorii sociale: tineri șomeri; angajați din sfera bugetară: primăriile localităților, gimnaziile și licee; fermieri, proprietari ai unor afaceri mici: magazine și baruri, potențiali antreprenori din rândul femeilor și tinerilor.

Campania de consultare s-a desfășurat pe două direcții: una **cantitativă**, constând în cercetarea pe baza de *chestionare* a celor mai semnificative aspecte, legate de șomajul feminin, profilul femeilor în afaceri, respectiv femei - potențial întreprinzătoare și femei deținătoare sau conduc propria afacere, și una **calitativă**, constând în cercetarea diferitor categorii sociale din fiecare localitate, enumerate mai sus, prin intermediul *interviului* structurat și deschis, aplicat în cadrul Adunărilor Informaționale.

Chestionarul de consultare a cuprins un număr de 14 întrebări, grupate pe teme: **profilul demoeconomic**, dificultăți întâlnite, aspecte motivaționale, lideri locali, impactul aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană asupra ocupării forței de muncă rurale, apariția ideii de afacere, evoluția acesteia până în prezent și perspectivele de viitor; **profilul satisfacțiile și dificultățile**, asociate de cariera de antreprenor, îmbrășată de o femeie; rolul educației antreprenoriale; percepția asupra deosebirilor de gen în domeniul antreprenorial, etc.; **profilul psihologic și antreprenoriatul** în spațiul rural al Republicii Moldova.

5.1. Rezultatele consultării

Concluziile, rezultate din consultarea grupurilor țintă atât în cadrul sondajului de opinie, cât și în cadrul adunărilor informaționale, le-am grupat pe mai multe direcții, după cum urmează: În Tabelul 1 sunt expuse cauzele, care împiedică femeile și tinerii să lanseze o afacere în spațiul rural, precum și ponderea acestora în totalul rezultatelor consultării.

Tabelul 1. Cauzele, care împiedică femeile și tinerii să inițieze o afacere în spațiul rural

Nr.	Cauzele	Ponderea, % din 1200 pers.
1	Lipsa resurselor financiare, pentru a iniția o afacere	73
2	Riscul, că afacerea nou-deschisă să dea faliment	71

3	Cunoștințe, abilități și experiență insuficiente, pentru a iniția o afacere	67
4	Birocrația	28
5	Suport redus din partea statului	25
6	Corupție	55
7	lipsa ideii de afacere	13
8	Dificultăți în contractarea unui credit, pentru a iniția o afacere	45
9	Dificultăți, impuse de fiscalitate	10
10	Regim politic instabil	9
11	Lipsa infrastructurii sociale și a căilor de acces	69

În Tabelul 2 sunt redată scopurile/visurile tinerilor și a femeilor. În cadrul sondajului de opinie s-a respectat raportul gender **50 / 50**.

Tabelul 2. **Planuri de carieră ale tinerilor din mediul rural**

Nr.	Scop/vis	Pondere, % din 1200 pers.
1.	Deschiderea unei afaceri proprii	10,8%
2.	Continuarea studiilor în învățământul superior	17,5%
3.	Continuarea studiilor într-o școală de meserii	26,6%
4.	Plecarea la muncă în străinătate	60%
5.	Plecarea la muncă în oraș	29,2%
6.	Carieră politică, începând cu Administrația Publică Locală	0,97%
7.	Altele	0

Analizând indicatorii din tabelul 2, ce țin de: plecarea la muncă în străinătate - 60%; plecarea la muncă la oraș - 29,2%, confirmă tendința depopulării mediului rural cu trend îngrijorător. Un alt indicator foarte îngrijorător ține de cariera politică a tinerilor, începând cu Administrația Publică Locală, dorința tinerilor de a se dedica carierei politice, începând cu APL, este doar de 0.97%. Acest fapt ne îngrijorează și ne arată cine în viitorul apropiat va administra localitățile rurale și că în cel mai apropiat timp se necesită de urgență reorganizarea teritorial-administrativă, ceea ce ar duce la o guvernare eficientă a mediului rural.

Principalele domenii economice de ocupare în spațiul rural pe termen scurt și mediu, care ar contribui la dezvoltarea economiei rurale, sunt:

Agricultură – 57,2%. Majoritatea respondenților au menționat necesitatea unei atenții sporite din partea statului față de agricultură.

Agricultură ecologică - 30,1% din respondenți s-au pronunțat pentru acest sistem de agricultură, care ar contribui la creșterea activităților economice cu o importantă valoare adăugată și cu o mare intensitate a ocupării populației în mediul rural. Aceasta ar avea contribuție importantă la sporirea interesului pentru spațiul rural din partea locuitorilor din orașe, pentru destinațiile turistice. Dat fiind faptul că agricultura ecologică are rolul de a produce hrană mult mai sănătoasă pentru organismul uman ea este în deplină corelație cu conservarea și dezvoltarea resurselor naturale.

Servicii de turism și agroturism – 38,8% respondenți s-au pronunțat pentru această activitate economică, menționând, că ar avea astfel o piață de realizare a produselor agricole pentru hrana turiștilor, iar turismul, practicat în spațiul rural, ar antrena și alte activități economice complementare lui.